

Historiantutkija Heikki Roiko-Jokela mainitsi Kuresaaressa, että Suomen televisio avasi virolaisille henkireiän muuhun maailmaan.

Ritari Ässä ja K-kaupan Väiski pelottivat KGB:tä

Suomen televisio vauhditti Neuvostoliiton romahtamista

Turun Sanomat, Kuresaare
JOUKO GRÖNHOLM

Pohjois-Viron asukkaat tutustuivat neuvostovalan viimeisinä vuosina erityisesti kahteen televisioohjelmaan, jotka paljastavalla tavalla pelottivat ja kauhistuttivat KGB-johtoa.

Toinen edusti huimaa fantasiaa: alkuperäinen Ritari Ässä ihmeautoineen ja tekoälyineen. Toinen oli rutkasti maanläheisempi: K-kaupan muhoileva Väiski kukkuraisine ja houkuttelevine lihatiskeineen.

Molemmat nousivat nyt uudestaan vakavaan ja monipuoliseen tarkasteluun, kun Turun yliopistosäätiön tilaisuuksissa järjestettiin kerran kerran Kuresaaren-seminaarina. Tapahtumassa on vuosien varrella lukuisista näkökulmista tarkasteltu suomalais-virolaisten suhteiden heryvää historiaa.

Tavalliset tv-ohjelmat kiinnostivat

Strategisen johtamisen kouluttaja Raul Rebane kiteytti Turun yliopistosäätiön tilaisuudessa yksikantaan, että Suomen television vaikutusta Virossa ei ole vielä riittävästi korostettu.

Rebanen arvion mukaan Viro pääsi aloittamaan uuden itsenäisyytensä rutkasti paremmissa asemassa muihin entisiin neuvostotasavaltoihin verrattuna.

Rebane tietää omakohtaisesti, mistä puhuu. Ennen nykyistä uraansa tiedotusodan ja televisiohistorian tutkijana hän työskenteli neuvostokauden lopulla pitkään televisiossa muun muassa urheilutoimittajana. Siksi hänellä on vankka kokemus

myös Suomen ja Viron televisioiden urheilutoimintusten merkittävästä yhteistyöstä.

–Suomen ja Viron yhteistyä venettä on joku joskus halunnut keikuttaa, Rebane mainitsi.

–Mutta nykyisellä putinismien aikakaudella on päivänselvää, että kuulumme samaan veneeseen, jota ei parane keikuttaa.

Koko pohjoisen Viron väestö saattoi jo 1960-luvulta alkaen seurata Suomen television lähetystä. Niiden katselua viranomaiset eivät kyenneet sen enempää teknisin keinoin kuin ankarin määräyksinkään estämään.

Kysymys ei kuitenkaan ollut siitä, että Suomen televisiossa olisi esitetty neuvostovastaista propagandaa. Juuri tuiki tavalliset televisio-ohjelmat kiinnostivat kuvaruudun äärellä Suomenlahden eteläpuolella illasta iltaan yhä uudestaan kokoon-tuneita virolaisia neuvostokansalaisia.

Rebane muistutti, että Suomen television uutislähetystä seurattiin Virossa neuvostokauden lopulla enemmän kuin Viron television omia uutisia.

Vaarallinen Suomi

Suomalainen historiantutkija Heikki Roiko-Jokela on yhdessä virolaisen kollegansa Mati Grafinin kanssa laatinut mainion teoksen *Vaarallinen Suomi* (2004), jossa osoitetaan selkeästi Suomen television vaikutus.

Turun yliopistosäätiön seminaarissa Roiko-Jokela tähdensi, että arjen historian näkökulmasta Suomen televisio oli neu-

vostokaudella sähköinen ikkuna toisenlaiseen, moniarvoiseen maailmaan.

Tavallisia virolaisia kiehtoivat jopa viihdeohjelmat, mikä todennäköisesti vain vahvisti ohjelmien neuvostoviranomaisten kannalta kielteisiä vaikutuksia.

–Yksityiskoteihin ei sentään tunkeuduttu, vaikka tiedettiin, että Suomen televisioita niissä katsellaan, Roiko-Jokela luonnehti Kuresaaren kulttuurikeskuksessa.

On tiedossa, että Neuvostoliiton KGB ja Eestin kommunistinen puolue yrittivät saada Moskovaan aloittamaan Suomen television häirinnän. Eniten näitä hankkeita vastusti puola-armeija, sillä tv-häirintä olisi saattanut vaikeuttaa sen tutkien ja oman radioliikenteen

toimintaa. K-kaupan lihamestarin sianpotkia ja kyljyksiä sai rauhassa katsella Pohjois-Virossakin.

Disko ja ydinsota

Aihepiiristä valmistui kuusi vuotta sitten virolainen dokumenttielokuva *Disko ja ydinsota (Disko ja tuumasõda)*, jonka tekijäkaartiin myös seminaarissa esiintynyt Rebane kuuluu. Siinä kerrotaan muun muassa niistä teknisistä muutoksista, joita virolaisiin televisioihin piti tehdä.

Neuvostoliitossa oli käytössä erilainen tekninen järjestelmä kuin Suomessa.

Mutta joka perheessä tunnettiin dokumentin mukaan joku, joka osasi antennimuu-

tokset värkätä. Vastaanottoon tarvittavat antennit tehtiin tarvittaessa vaikkapa elohopeamittarista.

Dokumentissa on mainioita kohtauksia, joissa kahdeksanvuotias Jaak-poika lupaa kertoa etelävirolaiselle serkulleen *Urvelle* televisiosarja *Dallasin* tapahtumista. Urve taas kiertää oitis kotikylässään kertomassa muille tuoreista juonenkäänteistä.

Disko ja ydinsota osoittaa, että Suomen televisio vaikutti osaltaan Neuvostoliiton romahtamiseen.

Arkistomateriaaliin nojautuen dokumentti tuo esiin, miten voimaperäisesti mutta turhaan Viron kommunistinen puolue pääsihteeriä *Karl Vainon* johdolla yritti käyttää toimii Suomen television vai-

kuusta vastaan. Vaino tokaisi paljonpuhuvasti, että Suomen televisio opetti virolaisia ajattelemaan.

”Yksityiskoteihin ei sentään tunkeuduttu, vaikka tiedettiin, että Suomen televisioita niissä katsellaan.”

Heikki Roiko-Jokela

Kommentti

Pessi ja Illusia

Kuvaruutujen todellisuus näytettyä aluksi toisenlaisena kuin jo hetkistä myöhemmin. Suurvaltanaapurin televisiotoiminta oli vielä 1950-luvulla edellä Suomessa. Esimerkiksi Tallinnan 180-metrinen televisiotornia alettiin rakentaa jo 1953.

Suomalaisia kävi Tallinnassa kaadehtimassa sikäläistä välineistöä. Pelkona oli, että Tallinnan televisiosta kasvaa propagandaväline puolustus-

kyvyttönä Suomea vastaan. Kaukana eivät olleet myöskään Riian, Petroskoin ja Le-

Jouko Grönholm
jouko.grona@gmail.com

ningradin lähetyksesemat.

Kiinnostava on Neuvostoliiton jälkeisissä arkistolähteissä säilynyt tieto, jonka mukaan Suomen kommunistisen puolueen pääsihteeri *Ville Pessi* kaavaili Virossa alkavi-

en lähetyksen hyödyntämistä Suomessa. Tieto on tammikuulta 1955, ja se perustuu Pessin keskusteluihin neuvostodiplomaattien kanssa.

Asiasta mainitsee Latviassa asuva suomalainen tietokirjailija *Jukka Rislakki* teoksessaan *Paha sektori* (2010), joka käsittelee atomipommia ja kylmää sotaa.

WASHINGTONIAKIN huolestutti aluksi, että neuvostotelevisio propagandaojelmat saivat suomalaiset katsojat valtaansa. Stockmannin näytel-

kunaan asetetut venäläiset vastaanottimet herättivät suurta mielenkiintoa, mutta ei niitä juurikaan myyty.

Suomi päätti rakentaa länsieurooppalaisen standardin mukaisen televisiojärjestelmän. Espooseen pystytettiin 1971 Suomen television linkkiasema, jonka lähetysmasto mahdollisti lähes häiriöttömän vastaanoton Pohjois-Virossa.

Vähitellen kävi juuri päinvastoin kuin Pessi oli toiveikkaana kaavailut. Kuvaruudut asettuivat tyystin toisenlaisiin asentoihin.

Suomalaisia ravintolaoppiin Islantiin

Turun Sanomat, Kustavi
JENNI LEPPÄNEN

Kustavissa on koolla tänään lauantaina suomalais-islantilaisesta yhteistyöstä innostunut joukko. Tapahtuman tarkoituksena on sopia erityisesti matkailu- ja ravintola-alan edistämiseksi molemmissa maissa.

Yhteistyö liittyy vahvasti jo muutama vuosi sitten ideansa saaneeseen suomalaisen saariston ja erityisesti saaristona tunnetuksi tekemiseen Islannissa.

Vastaavasti islantilaiset ovat innokkaasti olleet teke-

mässä omaa ruokakulttuuriin tunnetuksi Suomessa. Tästä hyvänä esimerkkinä Kustavin Kipinän pop up -ravintolassa useasti vierailleet islantilaiset huippukokit.

–Päivän tapahtumassa on tarkoitus lyödä lukkoon niitä asioita, joista tämän vuoden maaliskuussa kirjoitimme islantilaisten yhteistyökumppaneidemme kanssa yhteistyöpöytäkirjan, kertoo Kustavin Kipinän isäntä ja ruokamatkailun edistäjä **Pekka Kuru**.

Käytännössä yhteistyö tarkoittaa islantilaisten ja suomalaisten elintarvikkeiden maahantuontia puolin ja toisin, ruokamatkailun edistämistä sekä koulutusta.

–Raision Timalista lähtee lokakuussa matkailu- ja ravintola-alan opiskelijoita kahdeksi kuukaudeksi opiskelijavaihtoon Reykjavikiin, Kuru kertoo.

Kaupungissa opiskelijat pääsevät huippukokkien oppiin. Vastaavasti Islannista tulee ensimmäinen opiskelijajaryhmä Suomeen jo syyskuussa.

Raision Timalista ei tavoitettu ketään kommentoimaan opiskelijavaihtoa.

Kuru on innoissaan yhteistyöstä, joka on kasvanut muutaman vuoden aikana jo suurehkoksi bisneksiksi.

–Islanti on dynaaminen nousija, joka on onnistunut muutamassa vuodessa edistämään ruokamatkailua muun muassa raaka-aineidensa voimin, toteaa Kuru.

Alun perin henkilökohtaisista ystävyys-suhteista alkanut yhteistyö Suomen ja Islannin välillä on innostanut Kurun mukaan jo Turun kaupungin ja Islannin opetusministeriönkin, monen muun toimijan lisäksi.

ja vailla sekaannuksen vaaraa.

Miksi paita on kalliimpi Suomessa kuin Saksassa?

–Elinkeinoharjoittajilla on hinnoitteluvapaus. Mutu-tuntumani perusteella sanoisin, että hinnat selittyvät maiden erilaisilla hintatasoilla.

Löytyykö tällaisia hintamerkkintöjä Suomestakin?

–Olen nähnyt näitä joskus. Yleensä hintalappuissa on ilmoitettu hinnat eri valuutoille. Joistakin löytyy myös useampi eurohinta.

Missä valuutoissa Suomessa myytävien tuotteiden hinnat on ilmoitettava?

–Suomessa on kerrottava eurohinnat. Muista valuutoista ei ole ilmoitusvelvollisuutta.

ANNA NEVALAINEN

EU ja Yhdysvallat kiistelevät fetan ja samppanjan nimisuojusta

STT-Reuters, Helsinki

Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen neuvottelut vapaakauppasopimuksesta uhkaavat pysähtyä kiistaan ruokien nimisuojusta. Eurooppalaiset haluavat pitää kiinni yksinöikeuksista, joiden mukaan esimerkiksi fetta, parman-kinkku ja samppanja tarkoittavat tietyllä alueella tehtyjä tuotteita.

Yhteensä EU:n listalla on 1200 tuotetta. Yhdysvaltojen mukaan tuotteiden maantieteeseen perustuva nimisuoja

on vapaakaupan ajatuksen vastainen.

Taloustieteissä kärsivä Kreikka vie fetajuustoa 260 miljoonan euron arvosta. Maa kiisteli fetan nimisuojusta myös EU:n sisällä ja sai yksinöikeuden fetta-nimikkeen käyttöön EU:ssa 2005.

Yhdysvallat ja EU ovat 2013 alkaen neuvottelleet TTIP:stä, joka olisi toteutettuaan historian suurin vapaakauppasopimus. Sopimuksen tavoitteena on vapauttaa kilpailua, poistaa tullimaksuja ja yhdenmukaistaa sääntelyä.